

U S N E S E N Í

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Jana Čížka, soudce JUDr. Bc. Kryštofa Horna a soudkyně Mgr. Ing. Lenky Bursíkové ve věci

žalobce:

P. S.

t. č. X

zastoupen advokátem JUDr. Robertem Hamousem
sídlem Saskova 1625, Kladno

proti

žalované:

Vězeňská služba ČR, Věznice Vinařice

sídlem Hlavní 245, Vinařice

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem

takto:

I. Žaloba se odmítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Soudu bylo dne 12. 1. 2023 doručeno žalobcovo podání označené jako žaloba na ochranu před nezákonným zásahem podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).
2. V žalobě žalobce uvedl, že v souladu s doporučením uvedeným v usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 5. 2022, č. j. 14 To 227/2022, kterým byla zamítnuta jeho stížnost proti rozhodnutí o žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, požádal v červnu 2022 o zařazení do programu „ZZZ – Zastav se, Zamysli se, Změň se“ (dále jen „ZZZ“). Žalovaná však ve vyjádření adresovaném insolvenčnímu soudu zveřejněném v insolvenčním rejstříku dne 15. 11. 2022 (jde o sdělení č. j. VS-217981-2/ČJ-2022-800540 – pozn. soudu) uvedla, že žalobci výkon tohoto programu neumožní, neboť nemůže předjímat rozhodnutí soudu. Tím nezákonně zasáhla do žalobcových práv a v tomto zásahu bude pokračovat po přemístění zpět do věznice X. Soud usnesením ze dne 18. 1. 2023, č. j. 43 A 2/2023-13, žalobu v této části vyloučil k samostatnému projednání v tomto řízení. V části, ve které žalobce brojl proti okolnostem poskytování zdravotních služeb ve věznici Pankrác (ve které v době podání žaloby pobýval) a domáhal se přemístění do jiné věznice, soud věc postoupil Městskému soudu v Praze.
3. Soud na základě vyjádření žalované konstatuje, že ve věci není sporné, že žalobce podal v červnu 2022 žádost o zařazení do programu ZZZ, jehož posuzovaný běh začal v září 2022 a skončil dne 16. 11. 2022, a že do něj žalobce nebyl zařazen. Žalovaná uvedla, že se program koná dvakrát ročně, a to na jaře a na podzim.

4. Usnesením ze dne 21. 2. 2023, č. j. 43 A 6/2023-34, soud žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu, ustanovil jeho zástupcem advokáta a stanovil mu lhůtu k odstranění vad žaloby. Soud byl především na pochybách, zda se žalobce domáhá jen deklarace nezákonnosti nezařazení do podzimního běhu programu ZZZ v roce 2022, nebo též má za to, že hrozí opakování takového zásahu a požaduje, aby soud žalované něco zakázal či přikázal.
5. Žalobce podáním ze dne 28. 2. 2023 formální vady petitu žaloby odstranil, neboť soud navrhl, aby deklaroval nezákonnost zásahu spočívajícího v nezařazení žalobce do (loňského) podzimního běhu programu „ZZZ – *Zastav se, Zamysli se, Změň se*“, zakázal žalované opakování tohoto zásahu a přikázal jí, aby žalobce do programu ZZZ zařadila nebo mu umožnila tento program vykonat do doby podání návrhu na podmíněné propuštění (12. 7. 2023) nebo žalobci zajistila vykonání programu v jiné věznici.
6. Podle § 85 s. ř. s. je zásahová žaloba nepřijatelná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce *pouze* určení, že zásah byl nezákonný.
7. Po úpravě petitu není sporu o tom, že jde o tzv. zápůřčí zásahovou žalobu. Vedle označení tvrzeného zásahu za nezákonný totiž žalobce usiluje i o uložení povinnosti žalované. Jelikož je zřejmé, že se žalobce obává opakování zásahu (nezařazení do dalšího běhu programu ZZZ), nejde o deklaratorní zásahovou žalobu (shodně viz rozsudek NSS ze dne 24. 3. 2021, č. j. 10 As 350/2020-36, bod 10). Před podáním zápůřčí zásahové žaloby je však nutno se nejprve domáhat nápravy závažného stavu pomocí jiného právního prostředku dle § 85 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 31. 8. 2005, č. j. 2 Afs 144/2004-110, č. 735/2006 Sb. NSS).
8. Prostředky ochrany ve smyslu citovaného ustanovení představuje v tomto případě žádost odsouzeného o dozor podle § 16a odst. 5 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním zastupitelství“) a následná žádost o přezkoumání způsobu vyřízení tohoto podání u nejbližšího vyššího státního zastupitelství podle § 16a odst. 7 téhož zákona (viz citovaný rozsudek č. j. 10 As 350/2020-36 a dále rozsudek NSS ze dne 29. 7. 2021, č. j. 9 As 90/2021-42, odst. 20).
9. Krajské státní zastupitelství v Praze k dotazu soudu dne 25. 1. 2023 sdělilo, že žádné žalobcovo podání v této věci neeviduje. Proto soud usnesením ze dne 15. 3. 2023, č. j. 43 A 6/2023-44, žalobce vyzval ke sdělení, zda výše uvedené prostředky ochrany uplatnil, s jakým výsledkem, kdy se o výsledku dozvěděl a tyto skutečnosti doložil, a to za účelem prokázání splnění podmínky vyčerpání prostředků ochrany dle § 85 s. ř. s.
10. Žalobce v podání ze dne 17. 4. 2023 uvedl, že proti postupu žalované podal dne 27. 11. 2022 stížnost k Ministerstvu spravedlnosti, které ji zaregistrovalo pod č. j. MSP-100/2021-OMI-OV/80 a sdělením ze dne 3. 1. 2023 žalobce spravilo o tom, že ji podle § 175 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) postoupila k vyřízení Generálnímu ředitelství Vězeňské služby ČR. To následně žalobci přípisem ze dne 4. 4. 2023 sdělilo, že stížnost vyhodnotilo jako nedůvodnou.
11. Ačkoliv žalobce vyjádřil přesvědčení, že uvedeným postupem vyčerpal prostředky ochrany proti nezákonnému zásahu, stížnost dle § 175 správního řádu nelze považovat za jiný právní prostředek ochrany nebo nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s., který je nutno před podáním žaloby

na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením vyčerpat (viz rozsudek rozšířeného senátu ze dne 5. 12. 2017, č. j. 1 Afs 58/2017-42, č. 3686/2018 Sb. NSS).

12. Jak uvedl NSS v rozsudku č. j. 10 As 350/2020-36, bod 15, „[j]e to na prvním místě právě státní zástupce, nikoli správní soud, kdo hlídá dodržování právních předpisů v prostorách, kde se vykonává trest odnětí svobody. V rámci dozoru je také oprávněn vydávat příkazy k zachovávaní předpisů platných pro výkon trestu [§ 4 odst. 1 písm. b) zákona o státním zastupitelství a § 78 odst. 2 písm. e) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, obdobně také § 29 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby]. Vedle orgánů, které projednávají stížnosti a žádosti dle § 26 zákona o výkonu trestu odnětí svobody (které ovšem nejsou účinnými ochrannými prostředky; rozsudek ze dne 29. 11. 2012, č. j. 5 As 43/2012-40, č. 2768/2013 Sb. NSS), je osobám omezeným na svobodě nejbliže právě státní zástupce, jelikož dobře zná podmínky ve věznicích.“
13. NSS v uvedeném rozsudku zejm. v bodech 16-19 s poukazem na roli státního zastupitelství jakožto garanta zákonnosti výkonu trestu odnětí svobody a na princip subsidiarity správního soudnictví vysvětlil, že za prostředky ochrany, které je nutno před podáním (zápůřčí) zásahové žaloby vyčerpat, je potřeba považovat právě výše uvedená podání podle zákona o státním zastupitelství. Soud dodává, že to platí tím spíše v projednávaném případě, ve kterém žalobce s absolvováním programu ZZZ spojuje naděje na podmíněné propuštění. Je to totiž právě státní zástupce, kdo se k návrhu na podmíněné propuštění vyjadřuje a je ostatně oprávněn i jej sám podat [viz § 331 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)]. Je tedy zřejmé, že právě prostřednictvím státního zastupitelství může být soud rozhodující o podmíněném propuštění nejlépe informován o žalobcově snaze program ZZZ vykonat, popř. o tom, co tomu brání (a zda je to možno žalobci přičítat k tíži či k dobru).
14. Jelikož však není sporu o tom, že žalobce tyto povinné právní prostředky ochrany nevyčerpal, soud žalobu pro nepřípustnost odmítl [§ 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 85 s. ř. s.].
15. Tím není dotčeno žalobcovo právo domáhat se ochrany proti hrozícímu opakování nezařazení do programu ZZZ výše uvedenými prostředky podle zákona o státním zastupitelství a v případě, že s nimi žalobce nebude úspěšný, následnou žalobou ve správním soudnictví.
16. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl na základě § 60 odst. 3 věty první s. ř. s., podle níž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje,

v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Praha 25. dubna 2023

Mgr. Jan Čížek, v.r.
předseda senátu